

ร่าง

พระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์

ของทางราชการ

พ.ศ.

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้
ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็น
ต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“การสงวนหวงห้าม” หมายความว่า การหวงห้ามหรือสงวนที่ดินไว้ตามกฎหมายเกี่ยวกับการ
สงวนหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือที่ดินประเภทใดประเภทหนึ่ง
ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่ารวมถึง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครด้วย

มาตรา ๔ ในกรณีที่มีรัฐได้มีการประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตาม
วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในกรณีการประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินนั้น แต่ปรากฏว่ามีลักษณะอย่างใดอย่าง
หนึ่ง ดังนี้

- (๑) ไม่ได้มีการใช้ที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนตามวัตถุประสงค์
- (๒) เป็นการประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินทับที่ดินที่ราษฎรได้ครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประกาศ ถ้าปรากฏว่าที่ดินที่ทางราชการประกาศสงวนหวงห้ามนั้นได้แปรสภาพเป็นชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัยจนไม่อาจพิสูจน์ได้ว่า ที่ดินดังกล่าวนั้น ทางราชการยังจะสงวนหวงห้ามไว้ เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวัตถุประสงค์ต่อไป และมีใช้กรณีแบ่งการปกครองของทางราชการ ให้ถือว่าที่ดินดังกล่าว อาจถูกยกเลิกการสงวนหวงห้าม

มาตรา ๕ ผู้ครอบครองที่ดินที่ทางราชการสงวนหวงห้ามไว้ อาจยื่นคำร้องขอให้ดำเนินการยกเลิกการสงวนหวงห้ามต่อผู้ว่าราชการจังหวัดที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ ในคำร้องนั้นอย่างน้อยต้องมีข้อความ และมีข้อมูลเอกสารประกอบดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อ ที่อยู่ อาชีพ และบุคคลในครอบครัวของตน
- (๒) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- (๓) แผนผังแสดงที่ตั้งที่ดินและบริเวณที่ดินที่ครอบครอง โดยสังเขป

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดรับคำร้องแล้ว ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำการตรวจสอบข้อเท็จจริง และสภาพของที่ดินนั้นว่าทางราชการยังใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีการเข้าถือครองจนกลายเป็นชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัย และประกอบอาชีพหรือไม่ หรือมีการถือครองก่อนที่ทางราชการจะประกาศเป็นเขตสงวนหวงห้ามไว้หรือไม่

คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ผู้แทนของส่วนราชการที่สงวนหวงห้ามที่ดินหนึ่งคน ผู้แทนกรมที่ดินหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงกลาโหมหนึ่งคน ผู้แทนกรมธนารักษ์หนึ่งคน ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่หนึ่งคน ผู้แทนของชุมชนที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่จำนวน ๕ คน เป็นกรรมการ ให้ที่ประชุมคัดเลือกกรรมการทำหน้าที่เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาให้เสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่แต่งตั้ง หากมีความจำเป็นให้ขยายเวลาการพิจารณาได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน โดยระบุถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องขยายเวลาและขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัดทุกครั้ง

มาตรา ๗ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่ดินที่มีการสงวน
หวงห้ามไว้นั้น ได้เปลี่ยนแปลงสภาพเป็นชุมชน หรือเป็นที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยแล้ว ให้ทำความเข้าใจพร้อม
ทั้งรายละเอียดและแผนผังโดยสังเขปเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด นำเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อให้
คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศยกเลิกหรือไม่ยกเลิกการสงวนหวงห้ามนั้นทั้งหมด
หรือบางส่วนต่อไป

การประกาศยกเลิกหรือไม่ยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้แสดงผลของการ
ยกเลิกหรือไม่ยกเลิกไว้อย่างชัดเจน และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่
ที่ดินนั้นตั้งอยู่แจ้งให้ผู้ร้องทราบภายใน ๗ วัน

เมื่อได้มีการประกาศยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินตามวรรคสองแล้ว ให้ที่ดินดังกล่าว
พ้นจากการเป็นที่สงวนหวงห้ามตามกฎหมาย ซึ่งบุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้มาตามประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๘ ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาแล้ว เห็นว่าที่ดินที่มีการสงวน
หวงห้ามไว้มิใช่กรณีตามมาตรา ๔ ก็ให้ทำความเข้าใจพร้อมทั้งพยานหลักฐานข้อเท็จจริงเสนอต่อผู้ว่า
ราชการจังหวัด เพื่อแจ้งให้ผู้ร้องทราบ และเสนอต่อนายกรัฐมนตรีสั่งการยกคำร้องนั้น

ในกรณีที่ผู้ร้องเห็นว่า ความเห็นของคณะกรรมการไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและที่ดินนั้นเป็น
กรณีตามมาตรา ๔ มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อให้คณะรัฐมนตรีได้พิจารณายกเลิกการสงวน
หวงห้ามที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนต่อไป

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา ๙ ในกรณีที่ผู้ร้องเห็นว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็ไม่ตัดสิทธิผู้ร้องที่จะใช้สิทธิ
ทางศาล

มาตรา ๑๐ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง
และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

.....

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดิน
ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ

พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎรและได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายที่ออกมาเกี่ยวกับการกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดเขตหวงห้าม หรือสงวนไว้แล้ว แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศเขตสงวนหวงห้ามไว้จนมีราษฎรเข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดวิธีการยกเลิกการกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมายอันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

เพื่อให้การครอบครองที่ดินของราษฎรที่มีขอบด้วยกฎหมายหากมีลักษณะตามมาตรา ๔ คือ

๒.๑ ที่ดินนั้นไม่มีการใช้ประโยชน์ในทางราชการ

๒.๒ ที่ดินที่ประกาศหวงห้ามของทางราชการ ราษฎรครอบครองอยู่ก่อนที่จะมีประกาศ

๓. กลไกของกฎหมาย

การยกเลิกการหวงห้ามที่ดินฯ เนื้อหาสาระต้องไม่ยุ่งยากซับซ้อนหรือสร้างขั้นตอนทางปฏิบัติให้ยุ่งยากหรือเนิ่นช้า ควรมีกฎที่กระชับและรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อให้ราษฎรที่ครอบครองที่ดินได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเป็นธรรมและเป็นหลักประกันในการดำรงชีพ

๑) ให้มีกรรมการเฉพาะกิจที่ไม่ใช่กรรมการระดับนโยบาย ดำเนินการพิจารณาเมื่อราษฎรร้องขอในร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งบุคคลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามระเบียบไว้ในมาตรา ๕ หากจะกำหนดโครงสร้างให้มีการแต่งตั้งกรรมการระดับชาติหรือระดับนโยบาย ปฏิบัติหน้าที่จะทำให้การพิจารณาจะยุ่งยากและซับซ้อนและต้องใช้งบประมาณสูงเช่นค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เป็นต้น อีกทั้งเรื่องการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินนี้ เป็นกรณีดำเนินการเฉพาะเรื่องเป็นครั้งคราวจึงควรใช้กรรมการเฉพาะกิจที่มีขนาดเล็ก

๒) การพิจารณาคำร้องของราษฎรเป็นไปตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มีความกระชับและรวดเร็วไม่ซับซ้อน หากคณะรัฐมนตรีพิจารณาเอกสารที่คณะกรรมการเฉพาะกิจเสนอมาเป็นประการใดแล้ว ย่อมเป็นที่สุด แต่ราษฎรผู้ร้องขอมีสติอิทธิพลความเห็นของคณะกรรมการต่อนายกรัฐมนตรีได้ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิราษฎรที่จะฟ้องคณะรัฐมนตรีต่อศาลปกครอง

๓) ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติเนื่องจากว่าที่ดินที่เป็นปัญหาในพระราชบัญญัตินี้มีกระทรวงครอบครองหลายกระทรวง เช่น กรมธนารักษ์กระทรวงการคลัง ครอบครองที่ดินที่ราชพัสดุ กรมที่ดินกระทรวงมหาดไทยครอบครองที่ดินนอกจากที่ราชพัสดุ เป็นต้น
